

ZSINATI ÜNNEPÉLYEK.

Szép és emlékezetes nap virradott az unitáriusokra ez évi aug. hó 22-én. A kolozsvári indulóháznál reggel 8 órakor körülbelül 30-án lehattünk együtt, midőn szeretett püspökünk vezérlete alatt indulandók valánk a toroczkói zsinatra. Öröm ragyogott a társaság mindenik tagjának arcán, mindnyájan éreztük, hogy szép napok előtt állunk, s hogy az út, melyet Kolozsvártól Toroczkóig tenni fogunk, ma szebb lesz, mint valaha, mert nemcsak a természet-alkotta szépségekben, hanem egy nagy és kiható fontossággal bíró egyházi ünnepélynek oly mozzanataiban is lesz módunk résztvenni, melyek az unitáriusok hitbuzgóságának és lelkesedésének biztos tanujelei. Pont 9 órakor indultunk Kolozsvárról s vidám beszélgetés között folytattuk utunkat.

11 órakor Tordára érkeztünk, hol már jó előre fölhangzott a tordaiak meleg üdvözlétének vidám zaja, melynek Albert János pap és tanár adott kifejezést rövid, de ékes szavakban. Itt csatlakoztak hozzánk a tordaiakon kívül a már előző nap megérkezett székelyföldi zsinati tagok és vendégek nagy serege. Egy félóra telhetett belé, míg a rendelkezés alatt álló kocsikra fölhelyezkedtünk. A beláthatlan kocsisort Nagy Miklós, ugyan nem hitbeli atyánkfia, de lelkes barátunk, négyes fogata nyitotta meg, ki azt a legnagyobb készséggel ajánlotta fel Ferencz József püspöknek és id. Dániel Gábor főgondnokunk számára. A régi aranyosszéki falvakon a kocsik száma uintegy 80-ra fölszaporodva, a menetnek kinézése oly impozáns volt, melyet még e helyen a ma élő nemzedék nem látott.

Szentmihályfalvának szépen föllobogózott tornya harangzúgás között jelezte, hogy a község lakói nagy ünnepet ülnek, mert ők az elsők, kik e vidéken e száz évben legelőször zsinati menetet látnak. A sinfalvi diadalkapunál Létai Domokos lelkész üdvözölte püspökünket és kíséretét meleg szavakkal. E rövid pihenő után tovább indultunk Várfalva felé. Itt az útban, a falun kívül, a bekanyarodásnál már messziről egy másik és hatalmasabb diadalkapu tűnt föl, körüle sorakozva Várfalva, Ar.-Rákos, Csegez, Kövend, Bágyon községek lakói felekezeti különbség nélkül. A nagy sokaság szónoka Kádár József tanár volt, ki lelkes hangon mondá a püspökhöz intézett üdvözlő beszédében, hogy mily jól esik lelköknek üdvözölni azt a férfiut, kinek vezérlete alatt a hivek és egyházközségek szaporodtával maga az egyház is erősödött, kinek főpásztorága alatt vallásunk alapelveit már ott is hirdetik, hol azt reményleni alig mertük,

iskoláink a tudomány és tiszta erkölcs bővebb kútfejévé váltak, nevelési alapjaink megsokszorozódtak, egyházközségeink újabb s czélszerűbb szerkezetet nyertek, hirünk, nevünk, tul az Océánon fokozottabb mérvben lett ismertté. „Az út nemsokára elszűkül — mondá a szónok — zord sziklák s örvények között vezet el, mely sokban hasonlít 300 évet élt egyházunk történelmi életéhez. Egyházunk útját most is csapkodják hullámok, de meg nem szagathatják, mert a főpásztor böles és előre látó, biztosan vezeti egyházunk hajóját szirtek és hullámok között is“ Ezután jó útát kívánt a szónok a Székely-kő alá utazó seregnek, hova nemsokára, mintegy 2 órai utazás után, a természet bübájos szépségének és gyönyörködtetésének élvezete közben, Borévtől a rendező-bizottság és toroczkói festői öltözetben kivonult 36 tagu lovas bandérium vezetése mellett, ágyulövések és Toroczkó város lakosságának tüntető örömjaja közepette, d. u. 3 órakor meg is érkezünk.

Természetes, hogy a fogadtatás itt még a legmelegebb és legközvetlenebb volt, a mi Gál Miklós lelkész üdvözlő beszédében méltó kifejezést nyert. Önként értetődik, hogy szeretett püspökünk az eddigi mindhárom üdvözlő beszédre röviden ugyan, de a tőle megszóktt kedves modorban, lendületes szavakkal válaszolt. A nap további eseményeit az elszállásolás, a rövidre szabott ebédelés, templomozás, a D. F. E. közgyűlése és az ismerkedési estély tették.

A zsinat megnyitásának ideje másnapra, aug. 23. vasárnap reggeli 8 órára volt kitűzve. Az újonnan épült óvoda tágas terme alig birta a Czenktől a Balaton partjáig terjedő területről összeseregelt zsinati tagokat befogadni. Dániel Gábor főgondnok és világi elnök a lehető legnagyobb érdeklődés között nyitotta meg a gyűlést. Beszédének kiemelkedő pontjai, melyek a sz.-kereszturi középiskola fejlesztésével és a székely-udvarhelyi templom fölépítésének eszméjével és már tervezetével is foglalkoztak: nemcsak főlemelő hatást gyakoroltak, de az ügy iránti mély érdeklődésnek magvait hintették el a jelenvoltak fogékony kebleiben. A püspök és a képv. tanács jelentésével nem foglalkozunk e helyen, sem az elintézett ügyekkel, mert azokat a maguk egészében folyóiratunk jövő száma közli olvasóinkkal. Támaszkodom hát csupán abbéli feladatomra, hogy halvány képét nyujtsam azoknak a dolgoknak, melyek zsinati ünnepélyeinknek valódi fényét képezték. Ilyeneknek tekintem az isteni tiszteletek, a diszebédek, népiünnepélyek, tisztelgések és tánczvigalmak lefolyását, melyek a zsinat belértékü becses dolgainak és eseményeinek ugyyszólvá a keretét teszik. A kettő együtt nyujtja tiszta képét amaz unitárius nagygyűlésnek, melynek négy napon keresztül a kies fekvésü Toroczkó bányavárosa volt a színhelye. Fölvéve hát az ünnepségek elejtett fonalát, a gyülésteremből kiérve, az utczákon az idegenek és toroczkói nép vegyült sokaságát látjuk hemzsegni és a templom felé sietni. Képzeltető, hogy felét se fogadhatta be e különben elég tágas templomnak galyakkal és virágokkal földiszított belseje. A kik befértünk, egy lélekemelő isteni tisztelet lefolyásának voltunk tanúi és részesei. Ez első nap ünnepi szónoka Végh Mihály

volt, ki alaposan kidolgozott terjedelmes beszédét hatással és mindig feszült figyelem között adta elő. Most a dalárda éneke következett, egy vegyes karra irt angol himnust adott elő, melynek végével Ferencz József püspök lépett a szószékre, hogy a zsinat tagjait üdvözölje. Szónoki művészetét egész teljességében ragyogtatá. Különösen elragadó és megindító volt beszédének befejező része, melyben erős logikával és meggyőző erővel fejtette ki a jótékonyság hatását vallásunk fennállására és fejlődhetésére nézve. Fölsorolta a mult idők jóltevőit, kik mint erős oszlopok védték meg az unitarizmust a fenyegető veszélyektől, örömmel említi fel, hogy a legközelebbi időszak is adott ily erős oszlopokat vallásunknak a nem rég elhunyt Derzsi János és Kovács Dénes nagy alapítóinkkan. Találó szavakkal figyelmeztette a diszes hallgatóságot, hogy nagy épület létrehozásához nemcsak oszlopok, de porondszemek is kellenek! Ne keseregjen hát — ugymond — senki, hogy ily fentartó oszlop nem lehet, hanem járuljon mindenki legalább egy porond-szemmel vallásunk és nevelésügyünk tovább építéséhez, mert akkor jövőnk, haladásunk biztosítva van.

Most az urvacsora kiosztása következett, melyet megelőzőleg Rédiger Géza szabédi lelkész és ismert költő tartott. Szépen megírt és lelkesen előadott beszédet. Egy csillaghoz hasonlítá a Jézus szellemét, s annak működését költői nyelven írta meg és elragadó képekben ecsetelte. Méltó volt a szónok önmagához.

Templomozás után kezdetét vette az 500 teritékű diszebéd, melyet szebbnél-szebb felköszöntők fűszereztek. A sort a püspök nyitá meg az uralkodó éltetésével. Föl lettek köszöntve ezután a püspök és a világi elnök, a kormány, a megyei főispán, Brassai bácsi és vallásközönségünk jelen volt több notabilitásai. Ebéd végeztével népiünnepély volt a regényes fekvésű „Bükk“-erdőben és kirándulás a „Székelykő“-re, mint az őskornak ez ezredéves emlékére. Az est beálltával kezdetét vette a fényes bál, melynek a hajnal vetett véget.

Éjfél tájban a helybeli dalárda az elnököknek szerenádot adott. Ezzel bezárultak az első nap eseményei; pihenőre tértünk, de nem-sokára a teendőik halmaza munkára szólított s másnap reggel 8 órákor megkezdődtek a tanácskozások.

A délelőtti gyűlés napi rendjének kimerítésével bemutatta a püspök a zsinatnak a fölszentelendő 17 új papot. A lélekemelő szentelési ünnepély a templomban folyt le a következő módon. A gyűlekezet éneke után imádkozott és alkalmi beszédet mondott Raffaj Domokos új-székelii esperes, melylyel mint gyakorlott szónok kiváló hatást ért el. Most a dalárda szabatos éneke következett, melynek végeztével ma újra nagy szerep és szép alkalom nyílt Ferencz József püspök számára, szónoki talentumának és ékesszólásának csillogtatására. A papszentelési actus alkalmából ma újra egyikét tartá legkiválóbb beszédeinek. Nemcsak a fölszentelendő új papok, de a közönség is a mély és igazi meghatottság perczeit élte keresztül a majdnem egy órát tartó papszentelési remek beszéd előadása alatt.

Ezután következett az új papok fölavatásának szertartása a püspök és az esperesek által. E szép ünnepélyt Lőfi Áron esperes imája zárta be. Meg kell említenem a templomozásokra vonatkozólag, hogy a három nap délutáni szónokai voltak Gál Miklós toroczkói, Dézsi Mihály szováthi és Ajtai János h.-almási lelkészek, kik szintén az alkalomhoz méltóan jeleskedtek a nekik jutott szerepekben.

A zsinat második napján rendezett diszebéd szintén nem kevesebb, mint 350 személyre szólt. Ezen is nagyszámu hölgyközönség díszíté és tarkítá a férfiak sorát a hosszú asztalok körül. E napon is a komoly munka mellett voltak különbféle multságok és kirándulások is. A zsinat tagjainak még a harmadik nap is helyt kellett állaniok a még elintézésre váró sok fontos ügy miatt, s így csak kedden délután vettünk búcsut Toroczkótól. A megválás hangulata a búcsu-ebédnél nyert kifejezést a vendégek, de főleg a püspök szellemes felköszöntőjében. Oszinte szavakban mondott köszönetet a kitünő rendezésért a két egyházkörnek, a toroczkói ekkleziának és mindezekfelett a fáradtságot nem ismerő buzgó rendezőknek. Ezzel meleg kézzoritással búcsut véve egymástól, szétoszlottak a szép napok kedves emlékeivel.

ISZLAI MÁRTON.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Az új szövetség tropusai. Borbély Györgynek füzetünk elején közlött értékes tanulmánya, mely tanári székfoglaló beszéde, külön lenyomatban is megjelenik, s kapható lesz szerzőnél Tordán 20 krért. A kik azt, mint felolvasást hallották, most mint olvasmányt élvezhetik újra.

Barátságos beszélgetések az unitárius vallásról, melyeket csendes órákban beszélgettek ifj. Keszi Pál és többen. Nyilvánosság elé bocsátotta egy balatonparti magánzó. Ára 30 kr. Ha jól vagyunk értesülve, egy ily nemű „vállalat“ először az unitárius vallás ellen jelent meg valamelyik buzgó református atyánkfia jóvoltából. Természetes dolog hát, hogy ily kihívással szemben valamelyik felünk jónak látta a kesztyűt fölvenni s mint a játékban ezt szokás: visszatromfolni. Eltekintve attól, hogy álláspontunkkal ellenkezik a vallásfelekezetek hitnézeteinek ily alakban való feszegetése: a szóban forgó kis művet sok tekintetben elég ügyesnek és mulatságos olvasmánynak találjuk. Lehet, a református atyafiak nem szívesen fogadják, de hát megmondottuk már, hogy a kezdeményezés dicsősége nem minket illet. A „beszélgetések“ tartalmára folyóiratunk nem terjedhet ki; nem is lenne így annak értéke. Ajánljuk azért: vegye meg a t. olvasó (kapható Horácsik János könyvkereskedőnél Kolozsvárt) és olvassa el. Népies és „barátságos“ hangon irt styljánál fogva népünknek hasznos olvasmányul szolgálhat. sz.

Bibliai Kalauz. Az ó- és új szövetség könyveinek rövid ismertetése. A prot. tanuló ifjuság számára Altherr Alfréd baseli lelkész nyomán írta Grätz Mór kolozsvári evangel. s illetve ág. hitvallásu pap. Ügyesen dolgozott, a biblia ismerésére növendék ifjaknak, s még inkább vezérfonalul a tanítóknak igen alkalmas munka, melyet ajánlunk figyelembe. Kapható Márton Kálmán könyvkereskedésében Kolozsvárt.

„A magyar románok és a magyar nemzet“ czimen küldetett be szerkesztőségünkbe egy csinosan kiállított füzet, melylyel magyar főiskolánk ifjusága válaszol Románia egyetemi ifjuságának emlékiratára. A mű XII. fejezetből áll. Nem bocsátkozhatunk részleteibe, mint nem politikai folyóirat. De ki kell fejeznünk, hogy méltó mű a magyar ifjusághoz. Az ily tárgyilagos felvilágosítások alkalmasok arra is, hogy a nézetek tisztázásával előkészítsék az utat a felebaráti szeretet nagyobb mérvű gyakorlására, mire az egy hazában élő pölgároknak, s éppen ott, a hol különböző fajok laknak, kölcsönösen oly nagy szükségük van.